

زنان و رسانه‌ها

کانون تبادل نظر تورنتو برای اجرای تصمیمات اتخاذ شده

۳ مارس ۱۹۹۵

مصطفیه بیست و هشتمین نشست

نقش‌های چندگانه زنان و تشریک مساعی آنان در یک جهان متتحول را در برابر بینندگان قرار نمی‌دهد. آنچه از این نیز تأسف‌آورتر است، به کارگیری جسم یا انداز زنان از سوی رسانه‌ها به منزله یک شیء جنسی و خشونت و بدرفتاری علیه آنان در برنامه‌های تغزیحی و سرگرم‌کننده است. مشارکت پیشتر زنان هم در حوزه‌های رسانه‌ها و هم در مقوله تصمیم‌گیری در قالب رسانه‌ها، بیداری و هوشیاری آنان را در زندگی و در مورد چشم‌انداز حیات شدت می‌بخشد.

اقدامات جهانی

- ۱- ما شرکت‌کنندگان در سمپوزیوم بین‌المللی زنان و رسانه‌ها، دسترسی به بیان و تصمیم‌گیری که در تورنتو (کانادا) از ۲۸ فوریه تا سوم ماه مارس ۱۹۹۵ برگزار می‌گردد، اقدامات ذیل را با در نظر داشتن این اهداف درازمدت پیشنهاد می‌کنیم:
- ۱-۱: افزایش دسترسی زنان به ابزار بیان در رسانه‌ها و از طریق آنها؛
- ۱-۲: افزایش دسترسی زنان به مقوله تصمیم‌گیری و مدیریت رسانه‌ها و نیز مشارکت آنان در این دو مقوله، به طوری که رسانه‌ها جهت پیشبرد تشریک مساعی مثبت زنان در جامعه تشویق شوند؛
- ۱-۳: به کار بردن ارتباطات به عنوان یک نیروی محکم در پیشبرد مشارکت فعالانه و برابر زنان در امور عمرانی و توسعه در بطن شرایط آنکه از صلح و مساوات و در عین حال

اشارة:

سمپوزیوم بین‌المللی زنان و رسانه‌ها که سال ۱۹۹۵ در شهر تورنتو کانادا برگزار شد، برای جلوگیری از سوءاستفاده و بدرفتاری نسبت به زنان در رسانه‌ها و همچنین فراهم کردن ژمینه‌های عملی مشارکت آنان در حوزه‌های تصمیم‌گیری در مقابل رسانه‌ها و حوزه‌های فنی رسانه‌ها، پیشنهاد اتسی را به صورت سند اجلاس، منتشر کرد. آنچه در ادامه آمده است، خلاصه‌ای از ترجمه آزاد این سند است.

مقدمه

طی ۲۰ سال گذشته، دنیا شاهد انفجاری در حوزه ارتباطات بوده است. با پیشرفت‌هایی که در زمینه تکنولوژی کامپیوتری و تلویزیون‌های ماهواره‌ای و کالیکو حاصل شده، دسترسی کلیه مردم جهان به اطلاعات، هنگامی که به صورت عادلانه مورد استفاده قرار گیرد، همچنان در حال افزایش و گسترش است. این پیشرفت‌ها همچنین فرستادهای تازه‌ای نیز برای مشارکت زنان در ارتباطات و رسانه‌ها و برای پخش اطلاعات درباره زنان پدید می‌آورد. مع هذا کلیه این تحولات خطواتی نیز به همراه دارد. این تحولات ممکن است بر فرهنگ‌های موجود و ارزش‌های حاکم بر کشورهای دریافت‌کننده تأثیر منفی بر جای بگذاردند. در نهایت موقعیت کنونی جهان در رسانه‌ها جاودانگی و تقویت و تشدید سیمای منفی زنان را نشان می‌دهد و چنین چیزی تصویر دقیق، صحیح یا واقع بینهای درباره

حفظ آزادی بیان و آزادی مطبوعات.

مطبوعات:

۱-۴: به رسمیت شناختن زنان به منزله شبکه‌های رسانه‌ای متعلق به زنان در سراسر جهان، هم آن شبکه‌هایی که در مورد فعالیت‌های زنان خبرهای فراهم می‌آورند و همچنین شبکه‌هایی که از کانال‌های جایگزین شونده رسانه‌ها استفاده می‌کنند تا از آن طریق به زنان و همچنین به گروه‌های زنان اطلاع رسانی کنند تا از طریق آن به فعالیت‌های شخصی، خانوادگی و اجتماعی شان کمک کرده باشند.

۱-۵: به رسمیت شناختن حقوق کلیه زنان در دسترسی شان به داشتن بیان و مشارکت در رسانه‌ها به ویژه آن عده از زنان متعلق به گروه‌هایی که مورد تبعیض قرار گرفته‌اند، از قبیل زنان غیربومی و دارای رنگ متفاوت پوست و [...].

۲-۱: ما شرکت‌کنندگان در سمپوزیوم تورنتو، بسیگاه‌های رسانه‌ای را تشویق می‌کنیم که فعالیت‌های زیر را در صورتی که وجود نداشته باشد، تشویق نمایند:

۲-۲: در پیش گرفتن و اجرای برنامه‌های اجرایی مثبت از جمله دستمزد مساوی برای کار مساوی، دسترسی مساوی با مردان به آموزش، پست‌های تصمیم‌گیرنده و اقدام علیه مراحمت‌های جنسی تا بدین وسیله زنان بتوانند به پتانسیل کامل خود به عنوان دست‌اندرکاران حرفه‌ای رسانه‌ها دست یابند.

۲-۳: به اجرا در آوردن برنامه‌های مبتنی بر آگهی‌های استخدام، تا این واقعیت تفہیم شود که زنان نیز مانند مردان در استفاده از امکانات و فرصت‌ها با آنان برابرند. [...]

۲-۴: درخواست ملزم جهت تعریف دستورالعمل‌های اخلاقی قابل انطباق با انسان رسانه‌ها از جمله تکنولوژی‌های کامپیوتری.

۲-۵: تدوین سیاست‌های مربوط به شورای نویسندگان که برابری جنسیت را منعکس می‌سازند، تا بدین وسیله چشم‌انداز زندگی اجتماعی زنان در همه زمینه‌های مورد بحث گنجانده شود.

۲-۶: ایجاد حساسیت در مدیران رسانه‌ها

و دست‌اندرکاران حرفه‌ای آنها به منظور افزایش گزارش‌ها و مطالبی که درباره نظرگاه زنان بعویظه در اخبار سیاسی، اقتصادی و تجاری و

علمی تهیه و پخش می‌شود.

۲-۷: به رسمیت شناختن زنان به منزله منابع مرجع اطلاعاتی، کارشناس و سازنده افکار و عقاید تا بدین وسیله آنان منابع خبری

در مورد هر مساله‌ای منبع خبری محسوب شوند و بدین ترتیب نقش زنان تنها به سخن گفتن در خصوص مسائل خاص زنان منحصر نشود.

۲-۸: همکاری با سازمان‌های روزنامه‌نگاران، به منظور آماده‌سازی رهنمودها و دستورالعمل‌هایی علیه استفاده از اطلاعاتی که بر بنای گرایش‌های جنسی شکل گرفته است.

۲-۹: مشارکت دادن زنان دست‌اندرکار در رسانه‌ها در کمیته‌های رسانه‌ای ویژه تدوین مقررات برای خود رسانه‌ها.

■ اقدامات ذیل را با در نظر داشتن اهداف دراز مدت پیشنهاد می‌کنیم:

که افزایش دسترسی زنان به ابزار بیان در رسانه‌ها.

که افزایش دسترسی زنان به مقوله تصمیم‌گیری و مدیریت رسانه‌ها و به کاربردن ارتباطات به عنوان یک نیروی محركه در پیشبرد مشارکت فعالانه و

باور زنان در امور عمرانی و توسعه، که به رسمیت شناختن حقوق کلیه زنان در امر دسترسی داشتن به بیان و مشارکت در رسانه‌ها.

۳-۱: ایجاد شرایط عضویت در شبکه‌های محلی، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی جهت زنان دست‌اندرکار در امور رسانه‌ها و افزایش دادن تعداد اعضای این شبکه‌ها به منظور رسیدگی به مسایل حرفه‌ای.

۳-۲: گسترش همکاری‌های میان شمال و جنوب و جنوب و جنوب میان سازمان‌های روزنامه‌نگاران، انجمن‌های زنان دست‌اندرکار در حرفه رسانه‌ها، تشکیل گروه‌های قانونی زنان و انجمن‌های سیاسی زنان.

۳-۳: ایجاد گروه‌های نشار برای به وجود آوردن شوراهای بررسی ضوابط و استانداردهای پخش آگهی جهت ایجاد مقرراتی علیه استفاده از زبان مبتنی بر سوءاستفاده جنسی از تصویر زنان در آگهی‌ها.

۳-۴: رهنمود دادن به رسانه‌های کوچکتر

۲-۱: تشویق کارفرمایان رسانه‌ها به چاپ آگهی‌های استخدام، تا این واقعیت تفہیم شود که زنان نیز مانند مردان در استفاده از امکانات و فرصت‌ها با آنان برابرند. [...]

۲-۲: درخواست ملزم جهت تعریف دستورالعمل‌های اخلاقی قابل انطباق با انسان رسانه‌ها از جمله تکنولوژی‌های کامپیوتری.

۲-۳: تدوین سیاست‌های مربوط به شورای نویسندگان که برابری جنسیت را منعکس می‌سازند، تا بدین وسیله چشم‌انداز زندگی اجتماعی زنان در همه زمینه‌های مورد بحث گنجانده شود.

۲-۴: تبلیغ در مورد قوانین موضوعه و کنوانسیون‌های بین‌المللی در خصوص زنان به زبان‌های محلی به منظور تعلیم دادن به زنان درباره حقوق آنان.

غیردولتی، گروههای حمایتی، شبکههای جدید رسانه‌ای و تصمیم‌گیرندهای دست‌اندرکار در مباحث مربوط به زنان و رسانه‌ها.

۶-۲: تأسیس یک شبکه بین‌المللی متصل به کامپیوتر مرکزی جهت مبادله اطلاعات در خصوص چگونگی به تصویرکشیدن زنان در رسانه‌ها و ارائه اطلاعات درباره بنگاههای رسانه‌ای متعلق به زنان.

۶-۳: توسعه و تقویت اشکال و صور سنتی ارتباطات از قبیل قصه‌گویی یا نقل داستان یا اجرای نمایشنامه‌ها به ویژه برای زنان روستایی.

۶-۴: معرفی، حمایت و گسترش ایستگاههای رادیویی و جوامع اقلیت به منزله شیوه‌ای برای افزایش دادن مشارکت زنان و سهیم ساختن آنان در فعالیت‌های رسانه‌ای و توسعه اقتصادی محلی به ویژه در مناطقی که در آنها میزان سواد‌آموختگی پایین است.

۶-۵: تأسیس یک کتابخانه بین‌المللی ویدئویی در خصوص تصاویر مربوط به زنان از طریق همکاری با پخش‌کنندگان برنامه‌ها جهت استفاده در سینماها و کارگاه‌ها با هدف بالابردن آگاهی دست‌اندرکاران حرفه‌ای رسانه‌ها و عموم مردم.

۶-۶: تضمین این نکته که سازمان‌های بین‌المللی دولتی و غیردولتی که به مسائل مربوط به ارتباطات رسیدگی می‌کنند، هدفان مسادات در زمینه مشارکت زنان و مردان در برنامه‌ها، دستمزدها و استفاده از فرصت‌های شغلی و پیشرفت در شغل و حرفه باشد.

۶-۷: تشویق فرآیندهای برای بررسی کافی شکایات و اصل شده از سوی مصرف‌کنندگان، یعنی مخاطبان رسانه‌ها. منظور شکایات تسلیم شده به بنگاههای رسانه‌ای یا پخش‌کنندگان آگهی‌ی علیه محتواهای برنامه‌های رسانه‌ها یا محتواهای آگهی‌هایی است که در آنها زنان به شیوه‌ای تبعیض آمیز به تصویرکشیده شده‌اند.

۶-۸: گسترش و گردش آزادانه اطلاعات مربوط به تأمین‌کنندگان مالی علاقه‌مند به توسعه طرح‌های ارتباطات مرتبط با زنان.

۶-۹: گسترش بانک‌های اطلاعاتی و توسعه تحقیق و پژوهش در خصوص جنبش و رسانه‌ها برای توزیع در سطحی گسترده. [...] ۶-۱۰: حمایت از نشر گزارش‌های پژوهشی درباره تصاویر زنان در رسانه‌ها،

۵- ما شرکت‌کنندگان در سمپوزیوم تورنتو دولت‌ها را تشویق می‌کنیم که عهده‌دار اقدامات ذیل در مواردی که جای این اقدامات خالی است، بشوند:

۱-۱: حضور زنان بر مبنای مساوات با مردان در کمیته‌های اصلاحاتی دولتی، سازمان‌ها و گروه‌های پارلمانی، مشورتی، تعیین خط مشی و سایر گروه‌های تدوین مقررات که خط مشی پخش آگهی و ارتباطات را در منظر دارند.

۱-۲: تخصیص بودجه به منظور دسترسی زنان بر مبنای مساوات با مردان به تجهیزات ارتباطات از راه دور و آموزش کامپیوتر در میان سایر تکنولوژی‌های ارتباطی.

گزارش‌های پژوهشی در خصوص مخاطبان رسانه‌ها و تماشاگران، شستوندگان، و سیاست‌های رسانه‌ای و الگوهای مالکیت بررسانه‌ها. همه این موارد در حکم نوعی سرمایه‌گذاری در ایجاد مبنای برای ارزیابی و برنامه‌ریزی است. [...]

۱۱-۶: گردآوری و توزیع فهرست‌های کتابشناسی سالانه در خصوص فعالیت‌های عمدۀ پژوهشی مرتبط با زنان در زمینه ارتباطات و توسعه.

۱۱-۷: تعهد به اجرای مطالعات پژوهشی درباره تأثیر فرآورده‌های رسانه‌ای بر تماشاگران و مخاطبان، به ویژه در مورد خشونت علیه زنان. [...]

۱۱-۸: گسترش گفتگو میان سازمان‌های نماینده روزنامه‌نگاران و کارفرمایان رسانه‌ها برای بحث درباره دستیابی به یک رویکرد مشترک در قبال ضوابط اخلاقی روزنامه‌نگاران

پیام‌های شان و موارد مورد علاقه آنان و دسترسی آنها به رسانه‌های موجود.

اقدامات ویژه و فوری

درخواست از یونسکو

۱-۱-۱: ما شرکت‌کنندگان در سمپوزیوم تورنتو، یونسکو را به انجام موارد زیر تشویق می‌کنیم:

۱-۱-۲: تشکیل یک شبکه آزاد و علی‌النی مربوط به زنان که با فعالیت ناظران و شرکت‌کنندگان در سمپوزیوم تورنتو آغاز گردد، با این هدف که آنان جهت تحقق اقدامات پیشنهاد شده با یکدیگر همکاری نمایند.

۱-۱-۳: تأسیس یک کتابخانه ویدئویی مختص زنان و رسانه‌ها و یک مرکز اسناد و مدارک.

۱-۱-۴: معرفی کانون تبادل نظر تورنتو برای صحه گذاشتن بر تصمیمات کنفرانس عمومی

■ آموزش دادن به مدیران رسانه‌ها برای آنکه علیه به تصویرکشیدن تبعیض‌آمیز و کلیشه‌ای زنان در رسانه‌ها به تصمیم‌گیرندگانی هوشیار و بیدار مبدل شود.

■ لازم است شوراهای بررسی ضوابط و استانداردهای پخش آگهی، جهت ایجاد مقرراتی علیه استفاده از زبان مبتتنی بر جنسیت‌گرایی در مورد تصاویر زنان در آگهی‌ها تشکیل شود.

یونسکو به‌این ترتیب که در مورد اجرای آن به طور مرتباً کسب اطلاعات صورت گیرد.

۱-۱-۵: ما شرکت‌کنندگان در سمپوزیوم تورنتو، بنگاه‌های رسانه‌ای را تشویق می‌کنیم که:

۱-۱-۶: اقدام گسترش طرح‌های رادیویی به رسانه‌ها هستند، تأسیس و ایجاد نمایند و به

۱-۱-۷: اقدام مرتباً کسب اطلاعات صورت گیرد. ۱-۱-۸: گسترش گفتگو میان زنان در رسانه‌ها و مراقبان رسانه‌ای، سازمان‌های حرفه‌ای رسانه‌ای، سازمان‌های دولتی و غیردولتی بین‌المللی و ملی، مؤسسات آموزشی و آموزش رسانه‌ای و دولتها را جهت اعهده دار شدن دو اقدام ذیل تشویق می‌کنیم:

۱-۱-۹: اقدام مردان در مشارکت دادن زنان در

جهت میل به مساوات در چارچوب رسانه‌ها، چرا که مساوات و برابری میان زنان و مردان به همه افراد مردم ارتباط پیدا می‌کند و با عملکرد و توسعه جوامع ماسروکار دارد.

۱-۱-۱۰: گسترش روش‌شناسی‌های آموزشی و تعلیماتی جهت قادر ساختن سازمان‌های

زنان و گروه‌های جامعه زنان برای ابلاغ مؤثر

از طریق همکاری با سازمان‌های حرفه‌ای روزنامه‌نگاران و رسانه‌ها.

۳-۱-۱: ما شرکت‌کنندگان در سمپوزیوم تورنتو، سازمان‌های حرفه‌ای رسانه‌ای را به انجام اقدامات زیر تشویق می‌کنیم:

۳-۱-۲: پیشبرد و گسترش فرصت‌های مساوی برای زنان و مردان جهت استفاده شدن و احرای سیاست‌های توسعه‌بخش و نیز رهنمودهای برای تهیه و پخش گزارش‌هایی که در حال حاضر وجود ندارد.

۳-۱-۳: انتشار کتاب‌های راهنمای رسانه‌ای زنان دست‌اندرکار رسانه‌ها جهت عمل کردن بهمنزله یک ابزار شبکه‌ای، فراهم آوردن کارگاه‌های ایجاد حساسیت اجتماعی نسبت به جنسیت‌ها برای حرفه‌های رسانه‌ای و همچنین گسترش فعالیت‌های رسانه‌ای برای تعلیم گروه‌های زنان غیرمن�性.

۳-۱-۴: ما شرکت‌کنندگان در سمپوزیوم تورنتو، سازمان‌های بین‌المللی و ملی، دولتی و غیردولتی از جمله نهادهای آموزشی رسانه‌ها را تشویق می‌کنیم که:

۳-۱-۵: تضمین نمایند که چندین موضوع یا درون مایه سهم زنان در رسانه‌ها برای برگزاری روز جهانی آزادی مطبوعات و همچنین برگزاری سایر امور مرتبط به آن مورد موافقت قرار گیرد.

۳-۱-۶: امکان دادن به مردان در جهت تحقیق پخشیدن به مساوات زنان با مردان در رسانه‌ها، چرا که برابری میان مردان و زنان به همه افراد مردم ارتباط پیدا می‌کند و با عملکرد و توسعه جوامع ما نیز سروکار دارد.

۳-۱-۷: ادامه گسترش طرح‌های رادیویی جوامع اقلیت [زنان] با هدف بالا بردن میزان سوادآموزی یا سوادآموختگی در نواحی روستایی و شهری.

۳-۱-۸: عهده دار شدن سرپرستی آموزش فنون انتشار به وسیله کامپیوترهای روى میزی و بازاریابی برای رسانه‌های نوین کوچکی که توسط زنان به ویژه در نواحی روستایی اداره می‌شوند. □

کانون‌های تبادل نظر در تورنتو و پکن جهت اقدام در مورد زنان و رسانه‌ها
قطعنامه ۴/۷ مصوبه کنفرانس عمومی در بیست و هشتمین نشست خود - ۱۹۹۵